

Sygn. akt I ACa 952/19

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 28 stycznia 2021 r.

Sąd Apelacyjny w Krakowie – I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Sławomir Jamróg (spr.)
Sędziowie:	SSA Barbara Baran SSO (del.) Izabella Dyka
Protokolant:	starszy sekretarz sądowy Grzegorz Polak

po rozpoznaniu w dniu 28 stycznia 2021 r. w Krakowie na rozprawie

sprawy z powództwa A. Z.

przeciwko (...) Bank (...) Spółce Akcyjnej
w W.

o pozbawienie wykonalności tytułu wykonawczego

na skutek apelacji powódki

od wyroku Sądu Okręgowego w Krakowie

z dnia 20 marca 2019 r. sygn. akt I C 1383/17

1. **oddala apelację;**
2. **zasądza od powódki na rzecz strony pozwanej kwotę 8.100 zł (osiem tysięcy sto złotych) tytułem kosztów postępowania apelacyjnego;**
3. **przyznaje od Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Krakowie na rzecz adwokat N. S. kwotę 8.100 zł (osiem tysięcy sto złotych), w tym podatek od towarów i usług, tytułem kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej powódce z urzędu w postępowaniu apelacyjnym.**

SSA Barbara Baran SSA Sławomir Jamróg SSO (del.) Izabella Dyka

Sygn. akt I ACa 952/19

UZASADNIENIE

Pozwem wniesionym w dniu 10 sierpnia 2017 r., doprecyzowanym pismem z dnia 20 lipca 2018 r., wniesionym przeciwko (...) Banku (...) Spółce Akcyjnej z siedzibą w W. (następcy prawnego (...) (...) w M.) powódka A. Z. wniosła o pozbawienie wykonalności tytułu wykonawczego w postaci:

- wyroku z dnia 16 lutego 2015 r. wydanego przez Sąd Okręgowy w K. Wydział I Cywilny, sygn. akt (...)
- wyroku z dnia 10 listopada 2015 r. wydanego przez Sąd Apelacyjny w K. Wydział I Cywilny, sygn. akt (...)
- postanowienia Sądu Najwyższego Izby Cywilnej z dnia 19 października 2016 r., sygn. akt (...) którym nadano klauzule wykonalności i na podstawie których wszczęto egzekucję pod sygn. (...)

Powódka wskazała, że poręczyła K. W. (1) umowę pożyczki z dnia 11 sierpnia 2010r. nr (...) zawartą pomiędzy (...) w M. a K. W. (1) oraz ustanowiła na nieruchomości lokalowej hipotekę kaucyjną na zabezpieczenie spłaty kredytu. Czynności tych dokonała po okazaniu projektu umowy, zgodnie z którym pożyczkodawca miał przekazać na rachunek bankowy M. Z. kwotę 249807 zł na spłatę jego kredytu w (...), tymczasem cała kwota pożyczki w wysokości 300000 zł została przekazana K. W. (1). Podała, że zobowiązała się w imieniu własnym i syna M. Z. do poręczenia pożyczki zaciągniętej w (...) przez K. W. (1), w sytuacji gdy R. W. działający jako K. W. (1) zobowiązał się do spłaty kredytu zaciągniętego przez M. Z. w (...). Po wypowiedzeniu pożyczki została wszczęta sprawa przeciwko niej jako dłużnikowi rzeczowemu, w której przedłożono umowę pożyczki nr (...) o treści innej niż okazana jej przed ustanowieniem hipoteki kaucyjnej. Powódka podniosła, że w dniu 12 maja 2014r. doręczono jej odpis pozwu, którego załącznikiem była umowa i w dniu 7 kwietnia 2015r. złożyła do (...) oświadczenie o uchyleniu się od skutków oświadczenia woli z dnia 12 sierpnia 2010r. złożonego przed notariuszem W. W. (1) o ustanowieniu hipoteki łącznej kaucyjnej na nieruchomości stanowiącej własność jej i jej syna m.Z., jednocześnie uchyliła się od skutków oświadczenia woli zawartego w akcie notarialnym rep.(...)o udzieleniu pełnomocnictwa dla (...) do sprzedaży nieruchomości. Zdaniem powódki została ona wprowadzona w błąd przez pożyczkodawcę i K. W. (1),. Gdyby miała świadomość treści umowy, która nie obejmowała obowiązku spłaty kredytu w (...), to nie udzieliłaby pełnomocnictwa do sprzedaży nieruchomości.

Strona pozwana wniosła o oddalenie powództwa i o zasądzenie kosztów procesu. Wskazała, że w sprawie nie została spełniona żadna z przesłanek warunkujących możliwość wniesienia powództwa w oparciu o art. 840 § 1 k.p.c.

Podniosła, że zarzuty będące podstawą powództwa o pozbawienie tytułu wykonawczego wykonalności były już bowiem badane zarówno przez Sąd Apelacyjny w K. w wyniku apelacji A. Z. od wyroku wydanego przez Sąd Okręgowy w K. do sygn. (...) jak i przez Sąd Najwyższy w wyniku skargi kasacyjnej wniesionej przez powódkę. Umowa pożyczki, która ostatecznie została podpisana przez K. W. (1) i nie zawierała warunków wspomnianych przez powódkę, została powódce odczytana przed notariuszem przed złożeniem oświadczenia o ustanowieniu hipoteki, a zatem skarżąca już od chwili złożenia tegoż oświadczenia wiedziała, że umowa pożyczki nie zawiera zobowiązania pożyczkodawcy do przekazania środków pieniężnych na rzecz jej syna. Strona pozwana zaprzeczyła również, by nastąpiło jakiegokolwiek wprowadzenie powódki w błąd co do warunków wypłaty kwoty pożyczki. Strona pozwana wskazała również, że złożone przez powódkę oświadczenie o uchyleniu się od skutków prawnych oświadczenia woli złożonego pod wpływem błędu było nieskuteczne z uwagi na złożenie go z przekroczeniem ustawowego rocznego terminu. Powódka winna wiedzieć o swym błędzie już w 2010 r., po zawarciu umowy pożyczki, wypłaceniu środków K. W. (1) oraz nie zachowaniu przez niego warunków dotyczących spłaty zadłużenia kredytowego jej syna, podczas gdy oświadczenie złożyła dopiero w dniu 7 kwietnia 2015 r. Nadto strona pozwana podniosła, że błąd powódki nie jest błędem istotnym co do treści czynności prawnej, lecz błędem motywacyjnym, a także odnosi się nie do stanu istniejącego w momencie zawierania umowy, lecz do okoliczności, które nastąpiły w toku wykonywania umowy.

Wyrokiem z dnia 20 marca 2019 r. sygn. akt I C 1383/17 Sąd Okręgowy w Krakowie oddalił powództwo (pkt 1.), zasądził od powódki na rzecz strony pozwanej kwotę 10817zł tytułem zwrotu kosztów postępowania (pkt 2) i przyznał od Skarbu Państwa Sądowi Okręgowemu w Krakowie na rzecz adwokata N. S. kwotę 8856 zł tytułem kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej powódce z urzędu (pkt 3).

Podstawę tego rozstrzygnięcia stanowił następujący stan faktyczny:

R. W., powołując się na działanie imieniem swojego syna – pozwanego K. W. (1), zobowiązał się w oświadczeniu z dnia 4 lipca 2010 r. do całkowitej spłaty kredytu hipotecznego zaciągniętego przez A. Z. w (...) Banku (...), a tym samym do zwolnienia hipoteki nieruchomości położonej w K. przy ul. (...), oraz do spłaty kredytu hipotecznego zaciągniętego w (...) przez M. Z., a dotyczącego nieruchomości położonej w K. przy ul. (...). Wedle złożonego oświadczenia zobowiązanie to było warunkiem udzielenia przez A. Z. i M. Z. poręczenia umów kredytowych na rzecz K. W. (1) a tym samym obciążenia w/w nieruchomości.

Powódka w tym samym piśmie oświadczyła, iż zobowiązuje się do udostępnienia hipoteki nieruchomości położonej w K. przy al. (...) oraz hipoteki nieruchomości położonej w K. przy ul. (...).

W dniu 11 sierpnia 2010 r. pomiędzy K. W. (1) a (...) (...) w M. doszło do zawarcia umowy pożyczki nr (...), na podstawie której (...) w M. udzielił K. W. (1) pożyczki na kwotę 3.000.000,00 zł na okres od dnia 11.08.2010 r. do dnia 10.08.2015 r. Stosownie do postanowień w/w umowy, wypłata kwoty pożyczki miała nastąpić po spełnieniu szeregu określonych w niej wymogów – w tym po przedłożeniu oświadczenia w formie aktu notarialnego o ustanowieniu hipoteki łącznej kaucyjnej na nieruchomościach określonych w umowie, złożenia przez pożyczkobiorcę aktu zawierającego oświadczenie o dobrowolnym poddaniu się egzekucji oraz pełnomocnictw do sprzedaży nieruchomości wyszczególnionych w pkt 13b umowy.

W projekcie umowy pożyczki zawarto postanowienie, że wypłata pożyczki po potrąceniu prowizji miała nastąpić m.in. przelewem w wysokości 249 807,20 zł na rachunek prowadzony przez (...) na rzecz M. Z. tytułem całkowitej spłaty kredytu nr (...) z dnia 23 października 2007 r. Ostatecznie w umowie pożyczki zawartej pomiędzy K. W. (1) a (...) (...) w M. zapis ten nie został jednak wprowadzony. Wypłata pożyczki, po potrąceniu prowizji miała nastąpić przelewem na wskazany przez pożyczkobiorcę rachunek bankowy, zgodnie z jego dyspozycją.

Dnia 12 sierpnia 2010 r. powódka zawarła przed notariuszem W. W. (1) w Kancelarii Notarialnej w K. przy ul. (...) w K. akt notarialny ustanowienia hipoteki umownej kaucyjnej łącznej do kwoty 4.500.000,00 zł m.in. na nieruchomości – lokalu stanowiącym odrębną nieruchomość położonym przy ul. (...) nr KW: (...) (Rep. (...) z pożyczkobiorcą K. W. (1), celem zabezpieczenia spłaty pożyczki nr (...) udzielonej przez (...) w dniu 11 sierpnia 2010 r. K. W. (1) wraz z odsetkami i kosztami postępowania. Sama umowa pożyczki nie stanowiła załącznika do w/w aktu notarialnego.

Pożyczkobiorca K. W. (1) nie wywiązywał się ze spłaty zaciągniętej przez siebie pożyczki, wskutek czego umowa została mu wypowiedziana, a należność wynikająca ze zobowiązania postawiona została w stan natychmiastowej wymagalności.

W piśmie z dnia 7 kwietnia 2015 r. skierowanym do (...) (...) w M. powódka A. Z. oświadczyła, iż uchyła się od skutków oświadczenia woli złożonego w akcie notarialnym, Rep. (...) sporządzonym dnia 12 sierpnia 2010 r. przed notariuszem W. W. (1) o ustanowieniu hipoteki łącznej kaucyjnej na nieruchomościach stanowiących własnością jej i syna - M. Z., położonych w K. celem zabezpieczenia spłaty pożyczki na cele mieszkaniowe nr (...). Nadto jednocześnie oświadczyła, iż uchyła się od skutków oświadczenia zawartego w akcie notarialnym, Rep. (...) sporządzonym przez notariusza W. W. (1) o udzieleniu pełnomocnictwa dla (...) do sprzedaży nieruchomości stanowiących własność powódki oraz jej syna M. Z..

Uzasadniając swoje oświadczenie powódka wskazała, iż została wprowadzona w błąd przez (...) z siedzibą w M., a to wobec uznawania przez (...) za obowiązującą umowy pożyczki na cele mieszkaniowe w brzmieniu przedłożonym do pozwu złożonym w sprawie, jaka toczyła się przed Sądem Okręgowym w Krakowie, sygn. akt (...), a której treść jest inna niż jej okazana przed ustanowieniem hipoteki i udzieleniem pełnomocnictwa.

W dniu 18 czerwca 2015 r. komisja Nadzoru Finansowego podjęła decyzję o przejęciu (...) (...) w M. przez (...) Bank (...) S.A., za jego zgodą (decyzja (...)_ (...)).

Przed Sądem Okręgowym w K. I Wydział Cywilny prowadzone było postępowanie sądowe z powództwa (...) Bank (...) S.A. w W. przeciwko A. Z. o zapłatę, sygn. akt(...)

Wyrokiem z dnia 16 lutego 2015 roku Sąd Okręgowy w K. zasądził od pozwanej A. Z. na rzecz (...) S.A. kwotę 400.000 złotych z ustawowymi odsetkami liczonymi od dnia 12 maja 2014 roku do dnia zapłaty, z ograniczeniem odpowiedzialności pozwanej do prawa odrębnej własności lokalu mieszkalnego nr (...) położonego w budynku nr (...) przy ulicy (...) w K., dla którego Sąd Rejonowy dla K. w K., IV Wydział Ksiąg Wieczystych, prowadzi księgę wieczystą o numerze (...), wraz z udziałem 33/100 w prawie własności nieruchomości gruntowej

W/w wyrok został zaskarżony w całości przez A. Z.. W zarzutach apelacyjnych skarżąca wskazała, że przed ustanowieniem przez nią hipoteki okazano jej umowę z dnia 11 sierpnia 2010 r. o innej treści, niż w rzeczywistości została zawarta; w szczególności w okazanej jej umowie zawarte było wskazanie, iż wypłata pożyczki nastąpi przelewem w wysokości 249 807,20 zł na podany rachunek bankowy na rzecz M. Z. (syna A. Z.) tytułem całkowitej spłaty kredytu. Skarżąca podniosła przy tym, że dopiero po wydaniu zaskarżonego wyroku zapoznała się z dokumentami przedłożonymi w niniejszej sprawie, z których wynikało, że została wprowadzona w błąd – nigdy nie ustanowiłaby bowiem hipoteki, gdyby nie miała pewności, że z pożyczki zostanie spłacony kredyt jej syna. A. Z. powołała się przy tym na własne oświadczenie z dnia 7 kwietnia 2015 r., którym to uchyliła się od skutków prawnych oświadczenia o ustanowieniu hipoteki, złożonego do aktu notarialnego z dnia 12 sierpnia 2010 r.

Apelacja A. Z. od w/w wyroku została oddalona wyrokiem Sądu Apelacyjnym w K. I Wydział Cywilny, sygn.(...). Sąd wydając wyrok w sprawie (...) uznał, iż twierdzenia i wnioski dowodowe pozwanej są spóźnione, gdyż okoliczności, na które się powoływała, istniały już wcześniej i winny być jej znane. Zapoznanie się przez pozwaną z treścią dokumentów będących w jej posiadaniu i zalegających w aktach sprawy dopiero po wydaniu zaskarżonego wyroku nie uzasadnia późniejszego powołanie twierdzeń i dowodów. Pozwana miała możliwość powołania tych twierdzeń i dowodów przed Sądem I instancji.

Nadto Sąd stwierdził, że złożonego przez A. Z. oświadczenia o uchyleniu się od skutków prawnych oświadczenia woli o ustanowieniu hipoteki nie można uznać za skuteczne. W tym zakresie Sąd w pierwszej kolejności powołał się na treść art. 88 § 2 k.c., który stanowi że uprawnienie do uchylenia się od skutków prawnych oświadczenia woli złożonego pod wpływem błędu wygasa z upływem roku od jego wykrycia. Według twierdzeń pozwanej, ustanowiła ona hipotekę pod warunkiem spłaty zadłużenia kredytowego jej syna ze środków pochodzących ze spornej pożyczki, o braku takiej spłaty powinna więc wiedzieć bezpośrednio po udzielaniu pożyczki, tj. w 2010 r. Pozwana nie powołała żadnych twierdzeń i dowodów, które miałyby wskazywać, że jej oświadczenie z dnia 7 kwietnia 2015 r. zostało złożone w terminie określonym w art. 88 § 2 k.c. Podobnie, pozwana nie powołała w sposób wystarczający twierdzeń dotyczących relacji łączących ją z pożyczkobiorcą i stroną powodową, wyjaśniających treść wzajemnych stosunków prawnych, uzasadniających dokonanie określonej treści czynności prawnych – nie sposób zatem odnieść się do zarzutu co do istnienia błędu.

Sąd wskazał również, że zgodnie z art. 84 § 1 k.c. można uchylić się od skutków prawnych swego oświadczenia w razie błędu co do treści czynności prawnej, przy czym kodeks cywilny wiąże takie skutki wyłącznie z błędem istotnym. Nie mieści się w tych granicach błąd w sferze motywacyjnej. Błąd nie występuje, jeżeli oświadczający znał otaczającą go rzeczywistość i rozumiał okoliczności zawieranej umowy. Błąd bowiem polega na nieprawidłowości widzenia, a nie na nieumiejętności przewidywania i wnioskowania. Tymczasem argumentacja pozwanej, jakkolwiek odwoływała się do tego, że miała inne wyobrażenie o treści umowy łączącej stronę powodową z pożyczkobiorcą, to w istocie wskazuje na błąd związany z brakiem spłaty zadłużenia kredytowego jej syna ze środków pochodzących z przedmiotowej pożyczki. Sąd Najwyższy postanowieniem z dnia 19.10.2016 r., sygn. akt (...) odmówił przyjęcia do rozpoznania skargi kasacyjnej A. Z. w w/w sprawie.

Na podstawie wyroku Sądu Okręgowego w K. z dnia 16 lutego 2015r., sygn. akt (...) i wyroku Sądu Apelacyjnego w K. z dnia 10.11.2015 r., sygn. akt(...) strona pozwana (...) Bank (...) S.A. w W. wszczęła przed Komornikiem Sądowym przy Sądzie Rejonowym dla K. w K. B. K., sygn. akt (...), postępowanie egzekucyjne przeciwko powódce A. Z. z

nieruchomości oznaczonej jako lokal mieszkalny położony przy ul. (...) w K., obj. kw nr (...). Na dochodzoną kwotę składała się należności główna w kwocie 400.000,00 zł, odsetki w wysokości 92.263,02 zł, koszty sądowe w kwocie 40.345,66 zł koszty korespondencji w wysokości 261,24 zł.

Przy tym stanie faktycznym Sąd Okręgowy odwołał się do treści art. 840§1k.p.c. i wskazał, że roszczenie powódki może być rozpatrywane w świetle pkt 2. Na tej podstawie możliwe byłoby pozbawienie wykonalności tytułu wykonawczego, gdyby po powstaniu tytułu egzekucyjnego zaistniał mogło być również uchylenie się od skutków prawnych oświadczenia woli złożonego pod wpływem błędu.

Sąd Okręgowy zwrócił jednak uwagę, że w sprawie (...)na etapie postępowania apelacyjnego kwestia uchylenia się od skutków prawnych była zgłoszona i została zbadana przez Sąd Apelacyjny, w związku z czym kwestia ta nie może być ponownie badana w postępowaniu o pozbawienie wykonalności tytułu wykonawczego.

Sąd Okręgowy podkreślił, że postępowanie apelacyjne ma charakter rozpoznawczy (merytoryczny). W postępowaniu apelacyjnym w sprawie (...), został podniesiony zarzut, że po wydaniu wyroku przez Sąd I Instancji zaszło zdarzenie, w skutek którego roszczenie powoda w stosunku do pozwanej (obecnej powódki) wygasło. Oświadczenie o uchyleniu się od skutków prawnych oświadczenia woli bowiem zostało złożone w dniu 7 kwietnia 2015 i na tym oświadczeniu zostały oparte zarzuty apelacji. Złożenie tego oświadczenia uprawniało A. Z. do zgłoszenia określonego zarzutu defensywnego i powołania się na okoliczności mające znaczenie dla skuteczności tego oświadczenia oraz do zgłoszenia nowych dowodów.

Sąd Apelacyjny rozpoznał już merytorycznie zarzut uchylenia się przez A. Z. od skutków prawnych oświadczenia woli złożonego pod wpływem błędu i uznał, że nie zostało wykazane, że takie uchylenie było skuteczne. Sąd drugiej instancji rozpoznając sprawę (...)ocenił też, że nie mieści się w granicach określonych w art. 84§11 k.c. błąd w sferze motywacyjnej, który związany był z brakiem spłaty zadłużenia kredytowego jej syna ze środków pochodzących z przedmiotowej pożyczki.

Sąd Okręgowy uznał więc, że rozpoznano już w poprzednim postępowaniu zarzut uchylenia się od skutków prawnych oświadczenia woli pod wpływem błędu, a postępowanie o pozbawienie wykonalności nie może zmierzać do naprawienia błędów strony, które popełniła prowadząc sprawę o zapłatę. Z tych względów powództwo oddalono.

Jako podstawę orzeczenia o kosztach procesu powołano art. 98 §1i3 k.p.c.

Apelację od tego wyroku wniosła powódka zaskarżając orzeczenie w całości, zarzucając naruszenie:

1. art. 227 k.p.c. w zw. z art. 217 § 3 k.p.c. poprzez oddalenie wniosków dowodowych w postaci dowodów z przesłuchania zawnioskowanych przez powódkę świadków oraz przesłuchania powódki, a w konsekwencji błąd w ustaleniach faktycznych, prowadzący do nierozpoznania istoty sprawy, a polegający na uznaniu iż w sprawie (...)na etapie postępowania apelacyjnego kwestia uchylenia się od skutków prawnych była zgłoszona i została zbadana przez Sąd Apelacyjny, w związku z czym nie może być w postępowaniu o pozbawienie wykonalności ponownie badana, podczas gdy w powołanej sprawie kwestia błędu powódki jako błędu wywołanego podstępem (art. 86 k.c.) nie była przedmiotem rozpoznania,

2. prawa materialnego tj. art. 86 k.c. poprzez jego niezastosowanie i uznanie, iż błąd powódki jako błąd w sferze motywacyjnej nie był istotny i nie dotyczył treści czynności prawnej, podczas gdy błąd ten wywołany został podstępem, zatem nie musiał dotyczyć stricte treści czynności prawnej co do której oświadczenie woli złożyła powódka,

3. art. 233 k.p.c. w zw. z art. 232 k.p.c. poprzez przekroczenie granic swobodnej oceny dowodowej i dokonanie jej w sposób dowolny, sprzeczny z zasadami doświadczenia życiowego i logicznego rozumowania poprzez uznanie, iż działania poprzednika prawnego pozwanego (...) nie nosiły znamion podstępu, podczas gdy całokształt okoliczności faktycznych w sposób oczywisty wskazuje, iż powódka celowo wprowadzona została w błąd, co do warunków wypłaty

kwoty pożyczki poprzez przedłożenie projektu umowy pożyczki o zdecydowanie innej treści niż ta, która faktycznie została podpisana.

Powódka wniosła o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie Sądowi I instancji sprawy do ponownego rozpoznania ewentualnie o zmianę zaskarżonego orzeczenia i uwzględnienie powództwa w całości.

Powódka na podstawie art. 380 k.p.c. wniosła o dopuszczenie i przeprowadzenie dowodu z zeznań świadków oraz z przesłuchania powódki w charakterze strony na okoliczności towarzyszące składaniu oświadczenia woli w zakresie zabezpieczenia pożyczki mieszkaniowej o numerze (...) z dnia 10 sierpnia 2010r poprzez ustanowienie hipoteki kaucyjnej na nieruchomości powódki i jej syna oraz udzielenia pełnomocnictwa do sprzedaży tej nieruchomości, wprowadzenia w błąd powódki za pomocą podstępu przez pracownika (...), daty i sposobu ujawnienia przez powódkę podstępu i okazania jej sfalszowanej umowy, motywacji powódki przy składaniu oświadczenia z dnia 12 sierpnia 2010r. oraz zasadności złożenia oświadczenia woli o uchyleniu się od skutków oświadczenia woli dopiero 7 kwietnia 2015r.

Powódka wniosła także o zasądzenie od pozwanego na jej rzecz kosztów postępowania ewentualnie pełnomocnik powódki wniósł o przyznanie kosztów taryfowych zastępstwa z urzędu, oświadczając, że nie zostały one pokryte.

Strona pozwana wniosła o oddalenie apelacji i o zasądzenie kosztów postępowania apelacyjnego.

Rozpoznając apelację Sad drugiej instancji uznał za własne ustalenia Sądu Okręgowego i zważył co następuje:

Wbrew zarzutom skarżącej Sąd Okręgowy nie ocenił istotności błędu powódki i skuteczności oświadczenia o uchyleniu się od skutków oświadczenia woli, lecz odwoływał się w tym względzie do rozpoznania zarzutów powódki w postępowaniu apelacyjnym prowadzonym pod sygn. akt(...), stąd nie mógł naruszyć art. 86 k.c. Prawdopodobnie oddalono wnioski dowodowe mające w przekonaniu powódki wykazać podstęp (...), w aspekcie ustalenia braku zdarzenia o jakim mowa w art. 840§1 pkt 2 k.p.c. Bezprzedmiotowy był więc zarzut naruszenia art. 233 k.p.c. w zw. z art. 232 k.p.c.

Niewątpliwie bowiem po zamknięciu rozprawy przed sądem Apelacyjnym orzekającym jako sąd meriti w sprawie (...), tj. po dniu 10 listopada 2015r. nie nastąpiło żadne zdarzenie, wskazujące, że zobowiązanie wygasło albo nie może być egzekwowane. Powódka złożyła oświadczenie o uchyleniu się od skutków prawnych wcześniej tj. w dniu 7 kwietnia 2015r. nadając je listem poleconym do (...). Zdarzenie to nastąpiło po zamknięciu rozprawy przed Sądem Okręgowym wydającym w dniu 16 lutego 2015 r. wyrok pod sygn. akt(...) Oświadczenie z dnia 7 kwietnia 2015r. stanowiło nową okoliczność, która nie mogła być powołana na wcześniejszym etapie procesu, ale powinna zostać powołana w postępowaniu apelacyjnym. Słusznie Sąd Okręgowy zwracał uwagę, że powódka wówczas tj na etapie apelacji powinna powołać fakty i dowody mające uzasadniać materialnoprawny zarzut mający wpływ na istnienie jej obowiązku zapłaty. Przepis art. 381 k.p.c. nie stanowił żadnej przeszkody do powoływania przed Sądem Apelacyjnym w K. w sprawie (...) nowych faktów i dowodów mających wykazać skuteczność uchylenia się od skutków prawnych (w tym z powołaniem na podstęp) przy założeniu, że to właśnie przedmiotowe oświadczenie o uchyleniu się do skutków oświadczenia woli wywołało potrzebę ich powoływania. Nawet więc przyjmując założenie, że powódka na etapie przed Sądem Okręgowym nie mogła powoływać się na okoliczności związane z wprowadzeniem jej w błąd, w tym także na podstę, to powinna powołać je najpóźniej do zamknięcia rozprawy przed Sądem drugiej instancji rozpoznającym sprawę o zapłatę. Także wówczas powódka mogła powoływać się na podstęp, tym bardziej, że musiały być jej wówczas znane wszystkie okoliczności związane z udzieleniem pożyczki i udzielenia zabezpieczenia, oraz związane z brakiem przekazania środków na spłatę zobowiązania jej syna. Niezależnie więc od kwestii oceny istotności błędu i znaczenia tej przesłanki dla uchylenia się od skutków prawnych oświadczenia woli złożonego pod wpływem błędu, ocena braku skuteczności uchylenia się od skutków oświadczenia oraz prawidłowości ustanowienia przez powódkę zabezpieczenia rzeczowego długu korzysta w tym przypadku z powagi rzeczy osądzonej.

Powódka powołując się na wadliwość poręczenia i ustanowienia hipoteki kwestionuje w istocie istnienie obowiązku stwierdzonego tytułem egzekucyjnym a więc powołuje przesłanki z art. 840§1 pkt 1 k.p.c. Przepis ten jednak dotyczy tytułów egzekucyjnych niebędących orzeczeniem sądu. Tytuł egzekucyjny, który kwestionuje powódka w niniejszej

sprawie, któremu nadano klauzulę wykonalności jest zaś orzeczeniem Sądu. Wyrok prawomocny ma powagę rzeczy osądzonej co do tego, co w związku z podstawą sporu stanowiło przedmiot rozstrzygnięcia, a ponadto tylko między tymi samymi stronami (art. 366 k.p.c.).

Powaga rzeczy osądzonej rozciąga się również na zawarte w uzasadnieniu motywy rozstrzygnięcia, które mogą mieć znaczenie dla ustalenia zakresu mocy wiążącej i powagi rzeczy osądzonej prawomocnego orzeczenia, czyli dla określenia granic jego prawomocności materialnej w rozumieniu art. 365 § 1 k.p.c. (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 4 listopada 2016 r. I CSK 736/15 LEX nr 2156645). W sprawie o zapłatę, która toczyła się przeciwko powódce pod sygn. akt(...), Sąd Apelacyjny w K. ocenił skuteczność uchylenia się powódki od skutków oświadczenia woli, a jeżeli nie dokonał tego w kontekście treści art. 86§1 i 2 k.c., to tylko w braku powołania się A. Z. na podstęp. Tymczasem po rozpoznaniu przez Sąd Apelacyjny sprawy (...) nie doszło do żadnego zdarzenia wskazującego, że zobowiązanie wygasło albo nie może być egzekwowane. Art. 840 § 1 pkt 2 k.p.c. nie może służyć sanowaniu uchybień strony, która we właściwym czasie nie wystąpiła ze stosownym zarzutem lub korygowaniu błędów sądu orzekającego, który zarzut taki przeoczył (por. Postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 25 września 2019 r. IV CSK 573/18 LEX nr 2745519). W doktrynie i orzecznictwie uznaje się, że podlegają prekluzji okoliczności i oparte na nich zarzuty lub wypływające z nich wnioski jeżeli istniały one i dały się sformułować w chwili zamknięcia rozprawy, lecz strona skutecznie ich nie podniosła lub nie przytoczyła (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 12 października 2016 r. II CSK 489/16 LEX nr 2142553). Jeżeli więc dłużnikowi przysługiwał środek prawny, którym mógł on się bronić to nie może następnie dopiero z takim zarzutem wystąpić wytaczając powództwo opozycyjne (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia z dnia 15 października 2015 r. II CSK 781/14 LEX nr 1918811). Wnioski dowodowe powódki były więc bezprzedmiotowe.

Z tych względów apelację jako niezasadną oddalono na podstawie art. 385 k.p.c.

O kosztach postępowania apelacyjnego orzeczono w oparciu o art. 98§1 i 3 k.p.c. w zw. z art. 391§1 k.p.c., przy zastosowaniu § 2 pkt 7 w zw. z § 10 ust. 1 pkt 2 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r.

w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz.U.2018.265 t.j.).

Pełnomocnikowi z urzędu przyznano koszty nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej powódce w postępowaniu apelacyjnym przy zastosowaniu §4 ust. 2 i ust. 3 oraz §8 pkt 7 i §16 ust 1 pkt 2 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 października 2016 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu (Dz.U.2019.18 t.j.), oraz przy przyjęciu, że konstytucyjne zasady równości i zakazu dyskryminacji nie pozwalają pełnomocnikowi z urzędu przyznać wynagrodzenia w kwocie niższej niż pełnomocnikowi z wyboru.

SSA Barbara Baran SSA Sławomir Jamróg SSO (del.) Izabella Dyka